

Lag

om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 37 §, sådan den lyder i lagarna 589/2017 och 848/2019,

ändras 3 §, rubriken för 2 kap., 6 § 3 och 21 punkten samt 8, 29, 36 och 38 §,
av dem 6 § 3 och 21 punkten sådana de lyder i lag 1432/2014 samt 36 § sådan den lyder i lag 589/2017, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 633/2020, en ny 3 a punkt, till 6 §, sådan den lyder i lagarna 1432/2014 och 589/2017, nya 4 a, 4 b, 17 a och 22—24 punkter, till lagen nya 6 a—6 c och 8 a §, till 10 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 109/2019 och 328/2020, nya 6 a och 6 b punkter samt till lagen en ny 12 a §, som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på skötseln av de uppgifter som Energimyndigheten har enligt

3 a) lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (/),

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *säkerhet* såväl säkerhet vid elleverans och elanskaffning som leveranssäkerhet i fråga om naturgas samt teknisk säkerhet,

2) *förnybara energikällor* vindkraft och solenergi samt geotermisk energi, miljöenergi, tidvatten- och vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft samt biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsanläggningar och biogas,

3) *distribuerad produktion* kraftverk som är anslutna till distributionsnät,

4) *icke-hushållskund* fysisk eller juridisk person, som köper el eller naturgas som inte är avsedd för egen hushållsbrukning, elgrossister och elproducenter,

5) *vertikalt integrerat företag* ett el- eller naturgasföretag eller en grupp av el- eller naturgasföretag där samma person eller samma personer direkt eller indirekt har rätt att utöva bestämmande inflytande och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el eller bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, kondensering eller lagring av naturgas och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas,

6) *medborgarenergigemenskap* en juridisk person,

a) som grundar sig på frivilligt och öppet deltagande och i vilken det faktiska bestämmande inflytandet utövas av medlemmar eller aktieägare som är fysiska personer, lokala myndigheter, kommuner eller små företag,

b) som har som främsta mål att ge sina medlemmar eller delägare eller det närområde där den är verksam miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än att generera ekonomisk vinst,

c) som kan bedriva produktion av el från förnybara energikällor eller annan elproduktion eller leverans, förbrukning, aggregering eller lagring av el, energieffektivitetstjänster eller laddningstjänster för elfordon, eller som kan erbjuda andra energitjänster till sina medlemmar eller delägare,

7) *litet företag* ett företag som i sin tjänst har mindre än 50 arbetstagare och vars årsomsättning och/eller balansomslutning är högst 10 miljoner euro,

8) *uppsägningsavgift för avtal* en avgift eller ett vite som en elleverantör eller en part på elmarknaden som bedriver aggregering kan ta ut hos sina kunder för uppsägning av ett elleveransavtal eller tjänsteavtal.

De definitioner om vilka det föreskrivs i 3 § i elmarknadslagen och i 3 § i naturgasmarknadslagen gäller också vid tillämpningen av denna lag.

2 kap.

Energimyndighetens uppgifter

6 §

Energimyndighetens uppgifter som nationell energitillsynsmyndighet

Energimyndigheten ska i egenskap av den nationella energitillsynsmyndighet som avses i Europeiska unionens lagstiftning om el- och naturgasbranschen i synnerhet

3) samarbeta i gränsöverskridande frågor med energitillsynsmyndigheterna i de andra EES-staterna och med byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter och för sin del i samarbete med andra nationella energitillsynsmyndigheter säkerställa att Entso för el och EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem fullgör sina skyldigheter enligt unionsrätten,

4 a) i ett förfarande enligt denna lag för elnätinnehavare fastställa anskaffningsvillkor för produkter och tjänster som är nödvändiga för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnät,

4 b) säkerställa att stamnätinnehavarna i enlighet med elhandelsförordningen ställer den maximala kapacitetsnivån hos sammanlänknings till förfogande,

17 a) i samråd med tillsynsmyndigheterna i andra EES-stater övervaka bedömningarna av nationella, regionala och europeiska resursers tillräcklighet,

21) främja även deltagandet av efterfrågebaserade resurser i el- och naturgasmarknaden utöver utbudet,

22) övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el och medborgarenergigemenskaper,

23) övervaka utbudet av elleveransavtal med dynamiska priser och utvecklingen i fråga om dem samt avtalens effekter på slutförbrukarnas elfakturor och årligen publicera en berättelse om detta,

24) övervaka tillåtligheten i uppsägningsavgifter för elleverans- och aggregeringsavtal.

6 a §

Energimyndighetens uppgifter som tvistlösningsmyndighet

Energimyndigheten utgör tvistlösningsmyndighet i enskilda

- 1) ärenden som en nätanvändare, en innehavare av en energilagringsanläggning eller en kund har fört till myndigheten för avgörande sedan en stamnätsinnehavare eller en distributionsnätsinnehavare nekat tillgång till elnätet,
- 2) tvister mellan parter på elmarknaden som bedriver aggregering och andra parter på elmarknaden, inklusive ansvarsfrågor som gäller balansavvikelser i elbalansen.

6 b §

Energimyndighetens uppgifter med avseende på det regionala samordningscentrumet

Energimyndigheten ska i nära samråd med andra nationella tillsynsmyndigheter inom systemdriftsregionen

- 1) godkänna inrättandet av ett regionalt samordningscentrum och dess på samarbete baserade beslutsfattande i enlighet med artikel 35.1 i elhandelsförordningen,
- 2) godkänna kostnaderna för verksamheten vid det regionala samordningscentrumet,
- 3) säkerställa att det regionala samordningscentrumet förfogar över tillräckliga personella, tekniska och ekonomiska resurser för att utföra sina uppgifter på ett oberoende och opartiskt sätt,
- 4) se till att det regionala samordningscentrumet uppfyller sina skyldigheter enligt unionens lagstiftning och nationell lagstiftning.

Energimyndigheten ska dessutom i nära samråd med andra nationella tillsynsmyndigheter inom systemdriftsregionen

- 1) övervaka kvaliteten i det regionala samordningscentrumets verksamhet och årligen rapportera om den till byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,
- 2) vid behov föreslå medlemsstater inom systemdriftsregionen att ge det regionala samordningscentrumet ytterligare uppgifter eller befogenheter.

Energimyndigheten har befogenhet att fatta beslut som berör skötseln av de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. i samråd med de andra nationella tillsynsmyndigheterna inom systemdriftsregionen. Tillsynsmyndigheternas beslut ska fattas enhälligt. Om tillsynsmyndigheterna inte fattar ett enhälligt beslut i ett ärende som avses i 1 mom. 4 punkten, iaktas förfarandet enligt artikel 6 i förordningen om en byrå för samarbete. De beslut som grundar sig på 1 mom. förpliktar det regionala samordningscentrumet. De nämnda besluten verkställs av den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där det regionala samordningscentrumets verksamhetsställe finns.

På sökande av ändring i ett beslut som avses i 1 mom. som de nationella tillsynsmyndigheterna har fattat i samråd tillämpas lagen i den medlemsstat där det regionala samordningscentrumets verksamhetsställe finns.

6 c §

Energimyndighetens uppgifter för att främja säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet

Energimyndigheten får fastställa nödvändiga nationella standardiseringsprodukter för säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet och tekniska krav för dem, om myndigheten bedömer att nationella standardiseringsprodukter gynnar utvecklingen av marknaden för nödvändiga produkter och tjänster för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet. De nationella standar-

diseringsprodukterna och de tekniska kraven för dem ska bestämmas i ett öppet och inkluderande förfarande i samråd med nätinnehavarna samt berörda parter på elmarknaden och nätanvändare.

8 §

Energimyndighetens övervakning av leveranssäkerheten i fråga om el och naturgas

I samarbete med andra myndigheter ska Energimyndigheten övervaka utvecklingen av balansen mellan utbudet av och efterfrågan på el och naturgas och investeringarna i produktions- och lagringskapacitet i förhållande till leveranssäkerheten, el- och naturgasnätens kvalitet och nivå på underhållet av dem samt åtgärder för att täcka toppar i efterfrågan på el och naturgas och hantera brister i leveranserna från leverantörernas sida.

Energimyndigheten ska varje år senast den 31 juli publicera berättelser om leveranssäkerheten i fråga om el respektive naturgas och lämna dem till ministeriet. Berättelsen om leveranssäkerhet i fråga om naturgas ska också lämnas till kommissionen.

8 a §

Energimyndighetens övervakning av utvecklingen av smarta elnät

Energimyndigheten ska övervaka åtgärderna för utveckling av smarta elnät och hur åtgärderna främjar energieffektiviteten och integrationen av energi från förnybara källor i elsystemet. Energimyndigheten ska bedöma utvecklingen av nätet och investeringarna i nätet samt huruvida nätinnehavaren utnyttjar flexibilitet, energieffektivitet, energilagransanläggningar eller andra resurser som alternativ till en utvidgning av systemet.

Energimyndigheten ska vart annat år senast den 31 juli publicera en nationell rapport, i vilken rekommendationer vid behov framförs i fråga om utvecklingen av smarta elnät, och lämna den till ministeriet.

10 §

Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom ett beslut (*beslut om fastställande*) fastställa att en nätinnehavare, en systemansvarig stamnätsinnehavare och en systemansvarig överföringsnätsinnehavare samt en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska iaktta följande villkor för tjänsterna och metoder för prissättning av tjänsterna innan dessa införs:

6 a) anskaffningsvillkoren för nödvändiga produkter och tjänster för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätsinnehavarens nät,

6 b) kalkylmetoden för fastställande av ersättning för kostnadseffekterna av den flexibilitet som aktiveras av en oberoende aggregator som agerar på elmarknaden,

12 a §

Publicering av beslut om fastställande

Energimyndigheten ska publicera de beslut om fastställande som avses i 10 och 11 §. I samband med ett beslut om fastställande ska detaljerade uppgifter publiceras om de i 10 § avsedda

metoderna och kostnaderna för bestämmande av nätinnehavarens intäkter av nätverksamheten och de avgifter som ska tas ut för överförings- och distributionstjänsten.

Innan de i 10 § avsedda besluten om fastställande meddelas ska Energimyndigheten ordna ett offentligt hörande där de verksamhetsutövare beslutet om fastställande gäller, deras kunder och andra intressegrupper ges möjlighet att uttrycka sina åsikter om innehållet i besluten om fastställande samt om de metoder och villkor som anges i dem. Om det i Europeiska unionens lagstiftning som avses i 2 § föreskrivs att beslutet om fastställande ska föregås av ett offentligt hörande, tillämpas det förfarande som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning på ordnandet av det offentliga hörandet.

29 §

Procedurer för tvistlösningsförfarande

Energimyndigheten ska behandla krav som berör tvistlösningsförfarande inom två månader från det att myndigheten mottagit begäran. Energimyndigheten kan förlänga fristen för behandlingen med högst två månader, om behandlingen av kravet förutsätter att ytterligare uppgifter inhämtas. Efter detta kan behandlingstiden ytterligare förlängas, om den som framställt kravet samtycker till detta.

Parterna i ett tvistlösningsförfarande har rätt att söka ändring i ett beslut som fattas i tvistlösningsförfarande.

36 §

Sökande av ändring i Energimyndighetens beslut

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 6 a §, 3 och 4 kap. samt 25 a och 25 b §, i beslut som Energimyndigheten i egenskap av nationell energitillsynsmyndighet har meddelat med stöd av den unionslagstiftning som avses i 2 § och i Energimyndighetens beslut om att avvisa ett ärende som avses i de bestämmelser som nämns ovan får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Bestämmelser om marknadsdomstolens behandling av ärendet finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

Ändring i andra beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag än sådana som avses i denna paragraf får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Beslut av Energimyndigheten om att utföra granskningar eller ge handräckning får inte överklagas genom separata besvär.

Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Marknadsdomstolens beslut med anledning av besvär över beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 6 a, 10, 11, 13 eller 14 § ska iaktas trots besvär, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

38 §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Ett beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag ska iaktas även om det överklagats, om inte Energimyndigheten eller förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Ett beslut som gäller återbetalning till en enskild kund av avgifter som tagits ut på felaktiga grunder eller ett beslut som gäller utdömande av vite får dock inte verkställas innan det har vunnit laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.
På behandlingen av begäranden om utredning som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande tillämpas den 29 § som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 23 mars 2023

Republikens President

Sauli Niinistö

Näringsminister Mika Lintilä